

TÖFRA- TAPPARNIR

Tappi títi og Tappi tútú
fara í hættulega ferð
um hljóðaheima

*Þessi íslenska útgáfa er gefin út í minningu um
Önnu Pálínu Árnadóttur (f. 9. mars 1963 – d. 30. okt. 2004)
og Helga Má Jónsson (f. 15. sept. 1961 – d. 28. feb. 1994)*

TÖFRA-TAPPARNIR

Tappi títi og Tappi tútú fara í hættulega ferð um hljóðaheima

Aðalhöfundur: Valdís Ingibjörg Jónsdóttir PhD

Meðhöfundar: Leena Rantala PhD, Finland; Anita McAlister PhD, Svíþjóð

Myndir: Salla Rantala, Finland

Bókaútgáfan Hólar 2019

Netfang: holar@holabok.is

Grafískur hönnuður: Guðrún Hrönn Jónsdóttir

Umbrot: Ásdís Ívarsdóttir

Prentun: Prentmiðlun/Lettland

Hluti af samvinnuverkefni **How does it work? Voice, speech and communication** styrkt af NORDPLUS 2016

Bók þessa má ekki afrita með neinum hætti,
svo sem með ljósritun, prentun, hljóðritun eða
á annan sambærilegan hátt, að hluta til eða í heild,
þar með talið tölvutækt form, án skriflegs leyfis útgefanda.

ISBN 978-9935-490-28-5

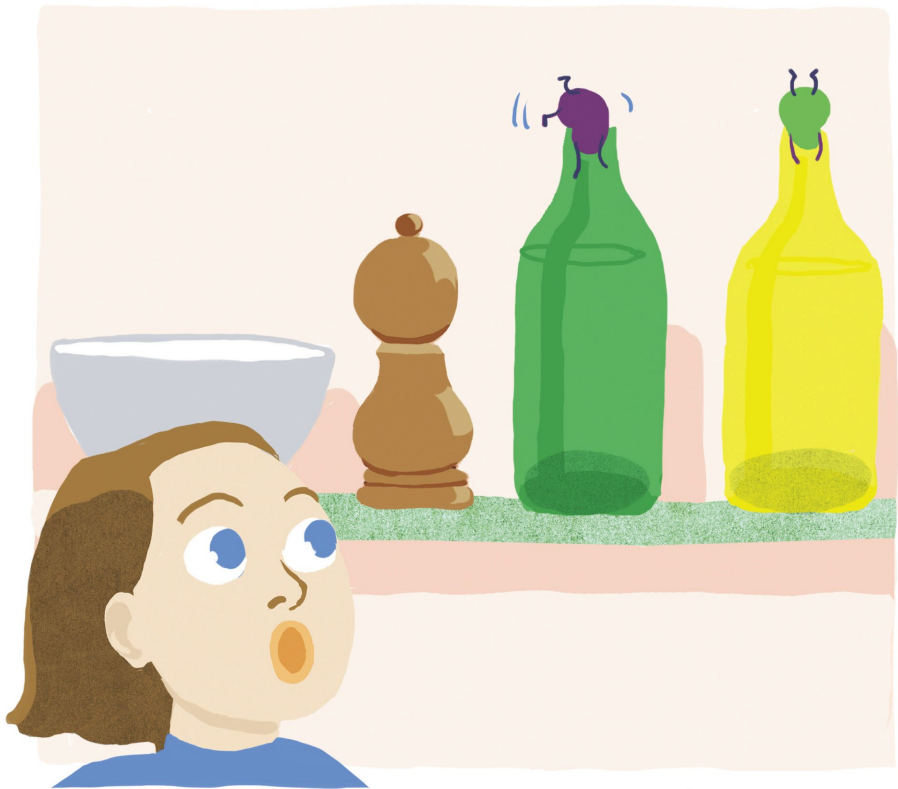
Töfra-tapparnir

hitta góða konu

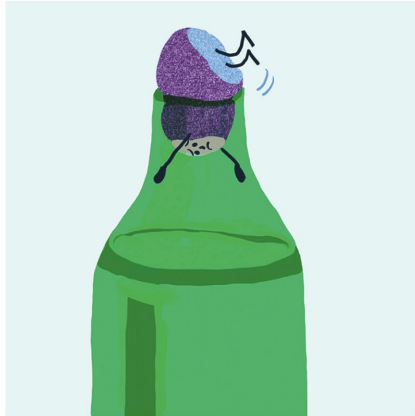

Vinaleg kona gekk inn í eldhúsið sitt.
Skrítin hljóð svona stunur og blástur
heyrðust ofan af eldhúshillunni.
Á hillunni var skál, piparbaukur og tvær
flöskur.

Konan horfði hissa á hilluna.

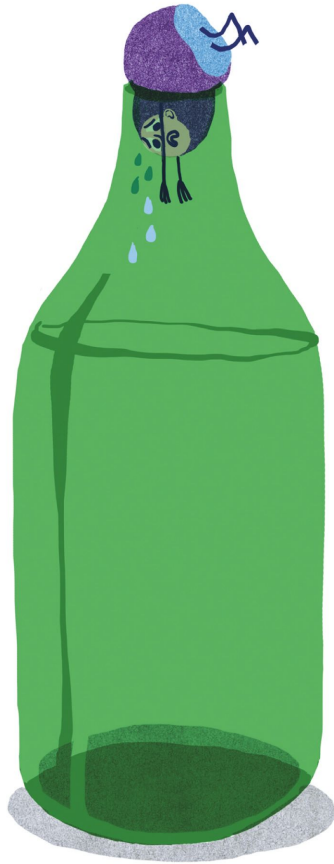
Hvað er í gangi hérna? spurði hún.

Hljóðin komu frá flöskunum. Tappinn í annarri flöskunni var að hreyfa sig.

Fyrst hreyfði hann sig til vinstri og svo til hægri.

Svo hreyfði hann sig fram og svo afturábak.

Uff það er svo erfitt að losa sig, stundi
tappinn.

Rosalega erfitt. Bara rosalega.

Þá heyrðist vælurödd frá hinni flöskunni

Sammála. Hvað heitir þú?

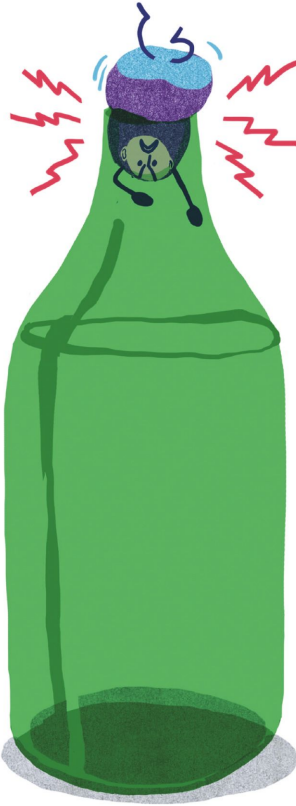
Ég heiti Tappi tútú og ég er töfra-tappi,
sagði Tappi tútú. Hvað heitir þú?

Ég heiti Tappi títi og ég er líka töfra-tappi,
sagði hinn tappinn.

Konan sagði steinhissa: Nú er ég hissa.
Talandi töfra-tappar. Þetta hef ég nú bara
aldrei séð fyrr.

En fyrst þið eruð töfra-tappar af hverju
töfrið þið ykkur ekki lausa?

Við verðum að geta hoppað og skoppað til
að fara með töfrapuluna.

Einhver tróð mér ofan í þennan flöskustút
með hausinn niður og fætuna upp.

Hér get ég ekki hoppað og skoppað, sagði
Tappi tútú pirraður.

Einhver tróð mér líka öfugum niður í þennan flöskustút.

Ef ég get ekki losað mig þá get ég ekki töfrað og verð alltaf að vera hérna, sagði Tappi títi og fór að háskæla.

Æ æ æ, sagði góðlega konan. Á ég ekki að hjálpa ykkur?

Nei takk, sagði Tappi tútú.

Við verðum að gera þetta sjálfir. Hættu að væla Tappi títi minn. Við skulum bara halda áfram að reyna að losa okkur.

Þeir reyndu lengi að losa sig.

Æ, sagði Tappi títi hágrátandi.

Hann fékk meira að segja ekka.

Við getum aldrei losað okkur.

Blubb heyrðist allt í einu þegar þeir losnuðu
og skullu niður á borðið.

**Góða konan
gefur töppunum
skál að búa í**

Vá þetta var gott, sagði Tappi tútú glaður.

Við erum lausir úr flöskunni.

Núna skulum við hoppa og skoppa og prófa
að fara með töfraþuluna.

Bila bala búla bil gaman er að vera til.

Minnka minnka minnka.

Allt í einu urðu tapparnir pínulitlir eins og flugur.

Ja hérna, sagði konan hissa.

Nú er ég sko hissa. Ég get varla séð ykkur þið eruð svo litlir.

Getið þið gert ykkur stóra?

Ekkert mál, sagði Tappi títi.

Bila bala búla bil gaman er að vera til.

Stækka stækka stækka.

Og tapparnir stækkuðu og stækkuðu og urðu
eins stórir og konan.

Æ æ, sagði aumingja konan. Núna verð ég
bara hrædd við ykkur.

Það viljum við ekki, sögðu tapparnir og flýttu sér að gera sig litla.

Já þetta er betra. Nú eruð þið bara eins og venjulegir tappar, sagði konan fegin.

En hvar eigið þið heima?

Tappi títi og Tappi tútú litu hvor á annan.

Það er nú það, sagði Tappi tútú.

Við vitum það ekki.

Viljið þið kannski eiga heima í fínu hvítu skálinni minni? sagði góða konan.

Jahá, sagði Tappi títi glaður og brosti út að eyrum.

Takk elsku góða kona.

Litlu tapparnir klifruðu ofan í hvítu skálina.
Þetta er flott heimili elsku Tappi tútú, sagði
Tappi títi glaður. Hér skulum við alltaf eiga
heima.

Já, sagði Tappi tútú.

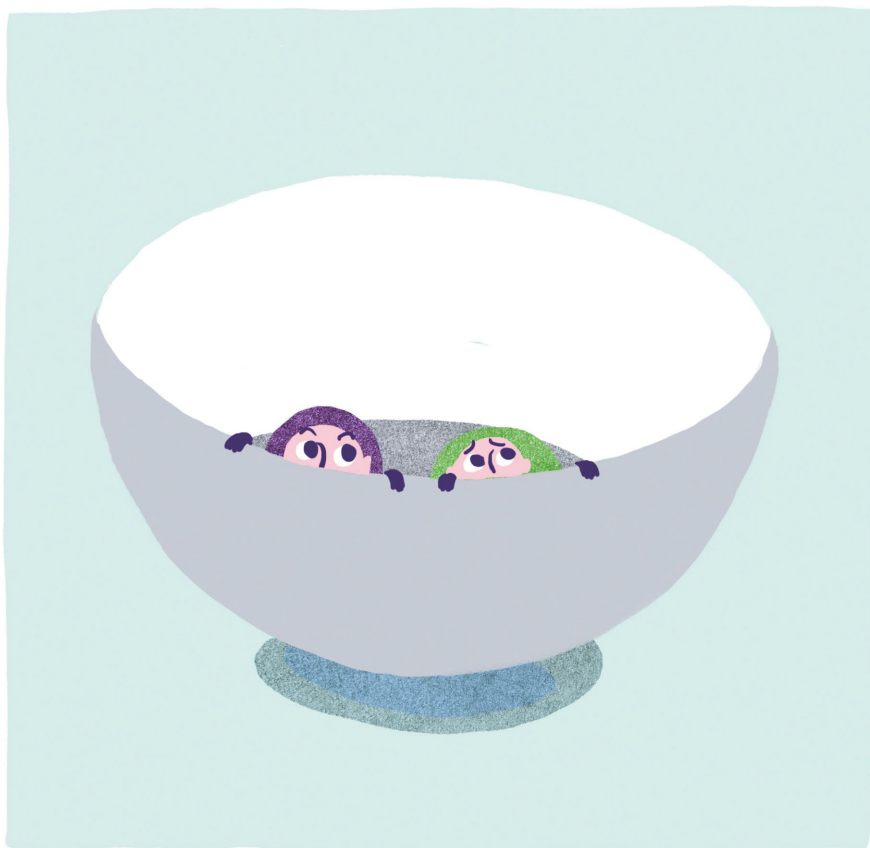

En núna skulum við fara að sofa af því að við erum svo þreyttir. Þetta er búið að vera svo erfitt.

Og litlu tapparnir steinsofnuðu í nýja heimilinu sínu og hrutu og hrutu og hrutu.

Rödd í frekum strák

Næsta morgun vöknuðu litlu tapparnir við mikinn hávaða.

Þegar þeir gægðust upp úr skálinni sáu þeir strák sem stóð og öskraði frekjulega.

Sjáðu strákin
þarna. Heyrðu hvað
hann er hás og núna
öskrar hann bara og
öskrar.

Af hverju er hann að
öskra?

Ég vil ekki borða hollan
mat mér finnst hann vondur.

Ég vil ekki bursta í mér tennurnar ég nenni
því ekki.

Svo hélt strákurinn bara áfram að öskra og
öskra.

Hann þarf ekki að öskra svona það er enginn
að hrekkja hann, sagði Tappi títi.

Veistu, sagði Tappi tútú. Við skulum gera okkur litla og klifra upp í munninn á honum.

Skoðum af hverju hann er svona hás. Það hlýtur að vera eitthvað að hljóðavélinni í honum.

Litlu tapparnir fóru með töfraþuluna sína.

Bíla bala búla bíl gaman er að vera til.

Minnska minnska minnska.

Sko sjáðu hann er búinn að missa eina framtönn. Við getum klifrað upp í munninn á honum, hrópaði Tappi títi.

Litlu tapparnir flýttu sér að klifra upp í munninn á stráknum þegar hann loksins hætti að öskra.

Oj barasta. Það er vond lykt hérna inni,
sagði Tappi tútú.

Veistu af hverju það er? spurði Tappi títi.

Já ég held ég viti það, sagði Tappi tútú.

Þessi strákur burstar ekki tennurnar í sér.

Sjáðu það er matur á milli tannanna.

Oj barasta.

Hann er kominn með skemmd í tvo jaxla.

Ja svei attan. Tappi tútú fussaði.

Sko, sagði Tappi tútú.

Ég veit mikið um hljóðavélar upp í fólki af því að einu sinni var ég töfra-tappi í flösku hjá tannlækni.

Ég sá oft upp í munna en ég er aldrei búinn að fara inn í munn og skoða hljóðavélina sem er í munninum.

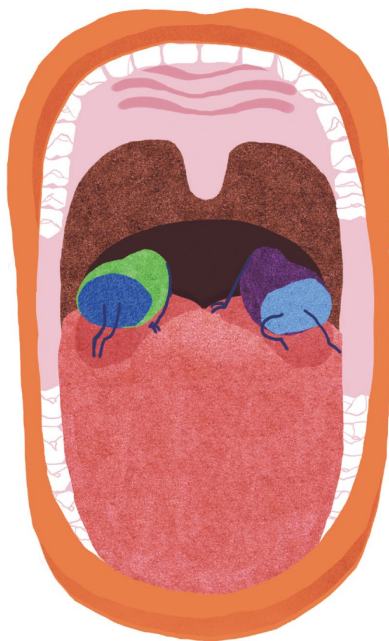
Við verðum að finna þessa hljóðavél sem er að búa til þessi öskur. Öskrin koma hérna út úr munninum á stráknum.

Litlu tapparnir settust á tunguna og horfðu inn í munninn.

Sjáðu Tappi tútú þarna er svona spotti sem hangir niður, sagði Tappi títi.

Já það er úfurinn í okkur. Við skulum halda okkur fast í hann, sagði Tappi tútú.

Litlu tapparnir hlupu á litlu fótunum sínum eftir tungunni að úfinum.

Passaðu þig Tappi tútú. Ekki detta, sagði Tappi títi.

Hérna er gat á bak við úfinn og göng sem liggja langt niður.

Hljóðin koma upp úr þessum göngum.

Getur þú kíkt niður Tappi títi minn.

Hvað sérðu? spurði Tappi tútú.

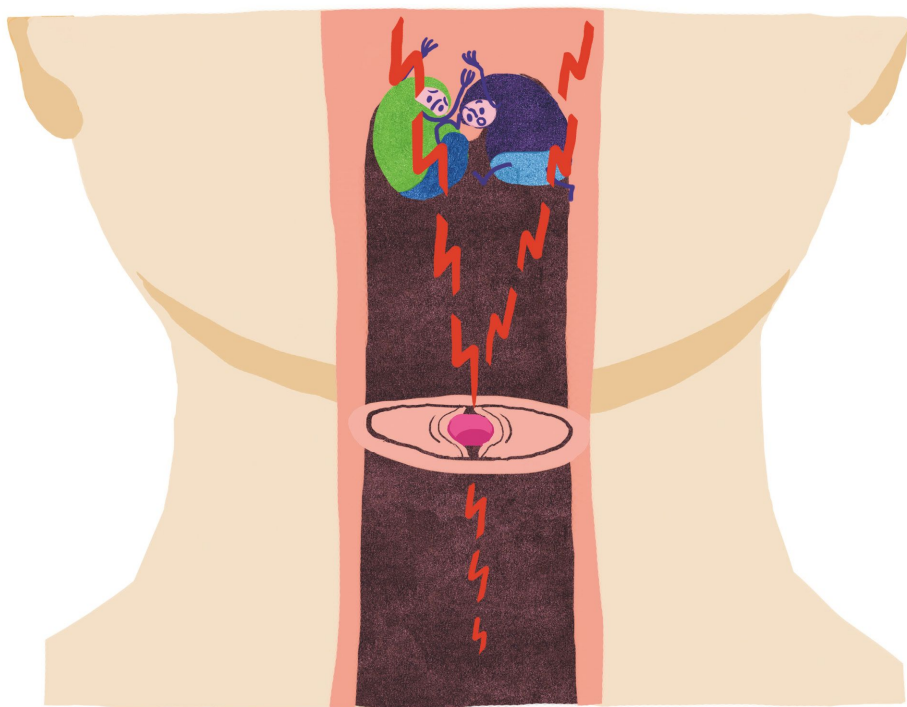
Tappi títi greip um úfinn og leit niður.

Ég sé svona trampólín með gati í miðjunni og það kemur loft upp úr gatinu.

Ekki vera hræddur Tappi títi minn. Þetta eru bara raddböndin sem búa til hljóðin.

Hvernig eru raddböndin?

Þau eru blaut og rauð og ég sé að það er einhver bóla á þeim svo þau geta ekki lokast.

Bíddu, sagði Tappi tútú.

Ég ætla líka að kíkja niður.

Og Tappi tútú greip í úfinn og leit niður.

Sjáðu allt loftið sem kemur upp úr gatinu?
sagði hann.

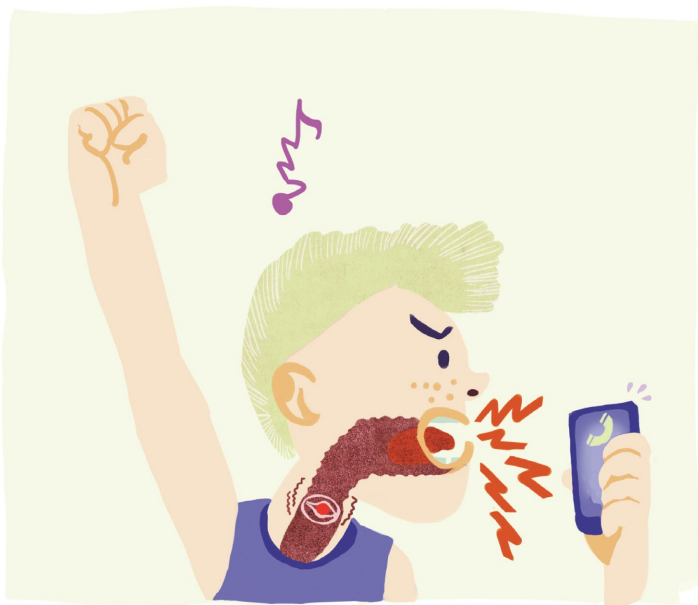
Allt í einu fór strákurinn að öskra.

Litlu tapparnir fuku til af því að það kom svo mikill blástur upp um raddböndin.

Af hverju kemur svona blástur? sagði Tappi títi hræddur.

Aha, sagði Tappi tútú. Bólan á raddböndunum.

Raddböndin geta ekki lokast út af bólunni og þá kemur allt þetta loft upp með röddinni og þá verður röddin hás.

Veistu Tappi tútú. Ég hef heyrt að ef maður
öskrar mikið þá getur maður skemmt
raddböndin.

Fúlt.

Og þegar maður er hás verður maður
þreyttur af að tala og syngja.

Svo heyrir fólk svo illa í manni.

Maður getur ekki einu sinni kallað.

Röddin bara springur.

Rétt, sagði Tappi tútú.

Strákurinn verður að hætta að öskra svona.

Við skulum flýta okkur út úr munninum.

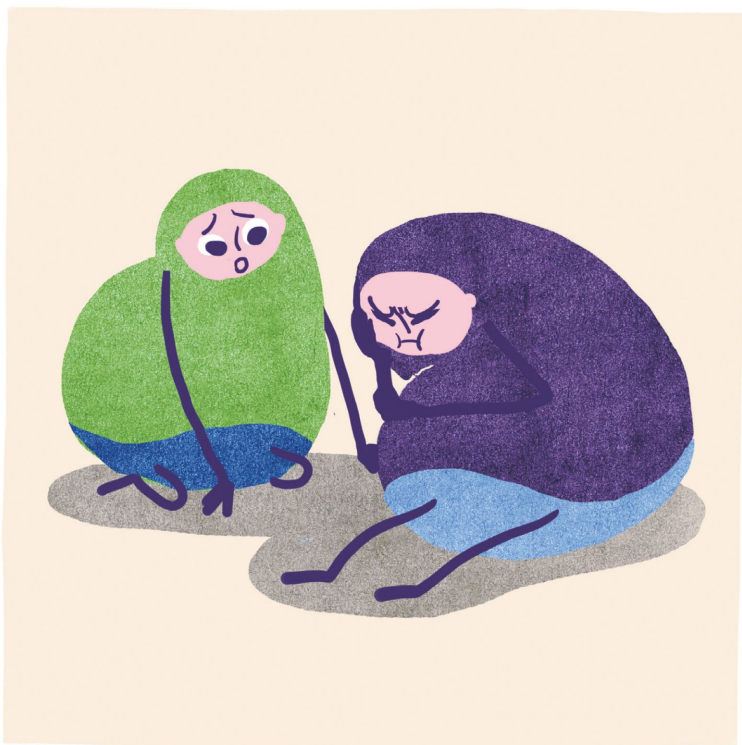
Það er vont að vera hérna í öllum þessum hávaða og blæstri frá raddböndunum.

Við erum búnir að sjá nóg.

Og litlu tapparnir flýttu sér út úr munninum á stráknum.

Tapparnir tala um hávaða

Þegar litlu tapparnir komu út úr munninum
á stráknum settust þeir niður.

Tappi tútú minn ertu með áhyggjur? spurði
Tappi títi.

Já, svaraði Tappi tútú.

Ég hef áhyggjur af hávaðanum sem við erum
alltaf að búa til.

Sumir stilla sjónvarp allt of hátt
eða eru að öskra eða að henda hlutum í
gólfið eða að skella hurðum.

Það er alveg rétt, sagði Tappi títi.

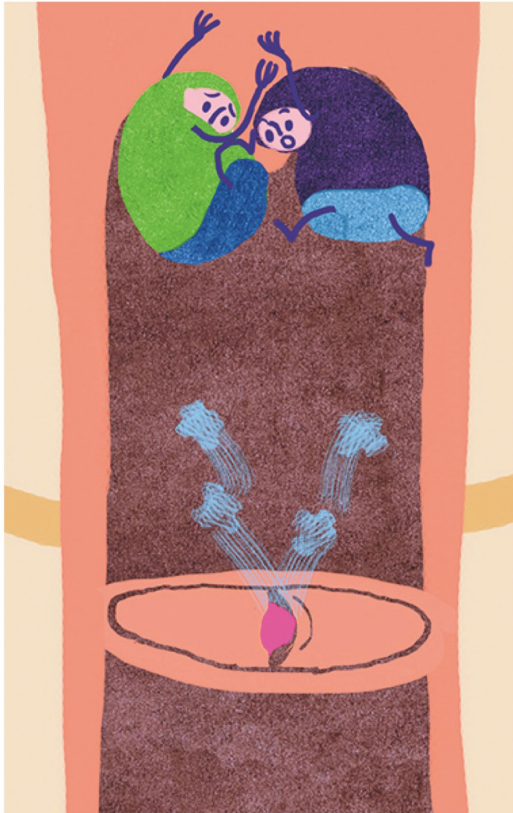
Svo er allt of mikill hávaði úti á götu.

Já meira að segja þegar við erum að leika okkur getur verið svo mikill hávaði að við fáum illt í eyrun.

Það er næstum ekki hægt að heyra hvað aðrir eru að segja.

Við þurfum að kalla til að einhver heyri í okkur.

Já, sagði Tappi tútú. Hávaði er svo vondur bæði fyrir röddina okkar og eyrun.

Manstu hvernig raddböndin í stráknum voru?

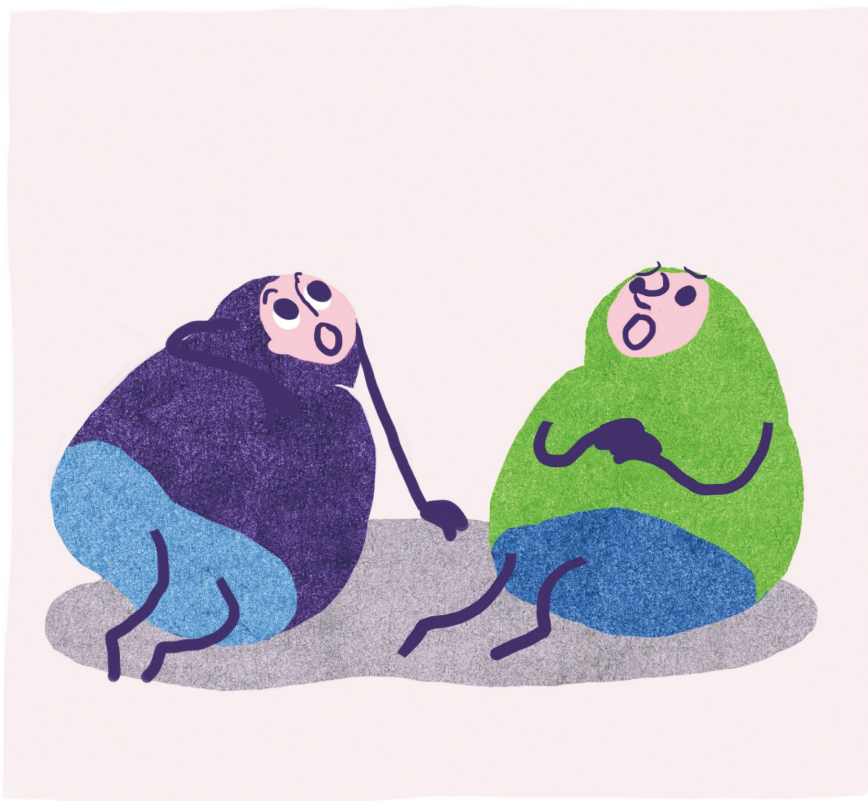
Með svona kúlur af því hann var alltaf að öskra og þess vegna var hann hás.

Öðrum finnst mjög vont að heyra öskur.

Öskur eru svo vond hljóð.

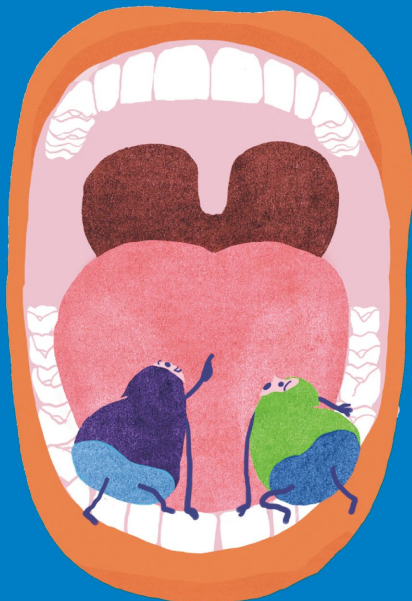
Við grípum fyrir eyrun þegar einhver er að öskra upp í eyrun okkar, sagði Tappi tútú.

Já algjört rugl að vera að búa til allan
þennan hávaða.

Af hverju erum við líka að öskra og garga.
Það er asnalegt, sagði Tappi títi og fussaði.

Töfra-tapparnir
lenda í mikilli
hættu við að
skoða munna

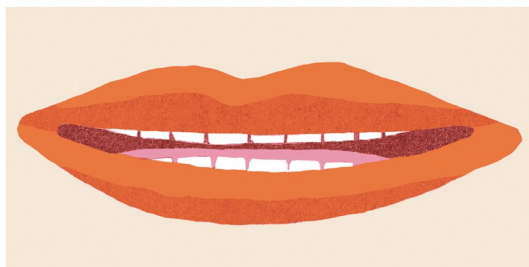
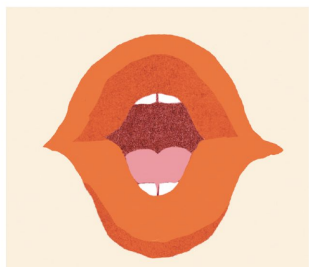
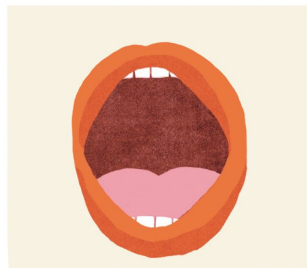

Vinalega konan var að horfa á Tappa tútú og Tappa títí í skálinni sinni.

Hún opnaði munninn og sagði blíðlega.

Mikið eru þetta fallegir töfra-tappar
í skálinni minni.

Litlu tapparnir störfu á stóran munn sem
hreyfðist til og frá á konunni.

Tappi tútú, hvíslaði Tappi tití.

Við skulum skoða hljóðavélina í konunni.

Kannski eru raddböndin í henni öðruvísi en í
þessum strák sem var búinn að skemma
raddböndin af því hann öskraði svo mikið.

Förum með töfrapuluna, sagði Tappi títi.

Bila bala búla bil. Gaman er að vera til.

Verum litlir eins og flugur.

Um leið urðu tapparnir litlir eins og flugur.

Þeir flýttu sér að skríða upp úr skálinni.

Augun í vinalegu konunni urðu stór eins og boltar svo hissa varð hún.

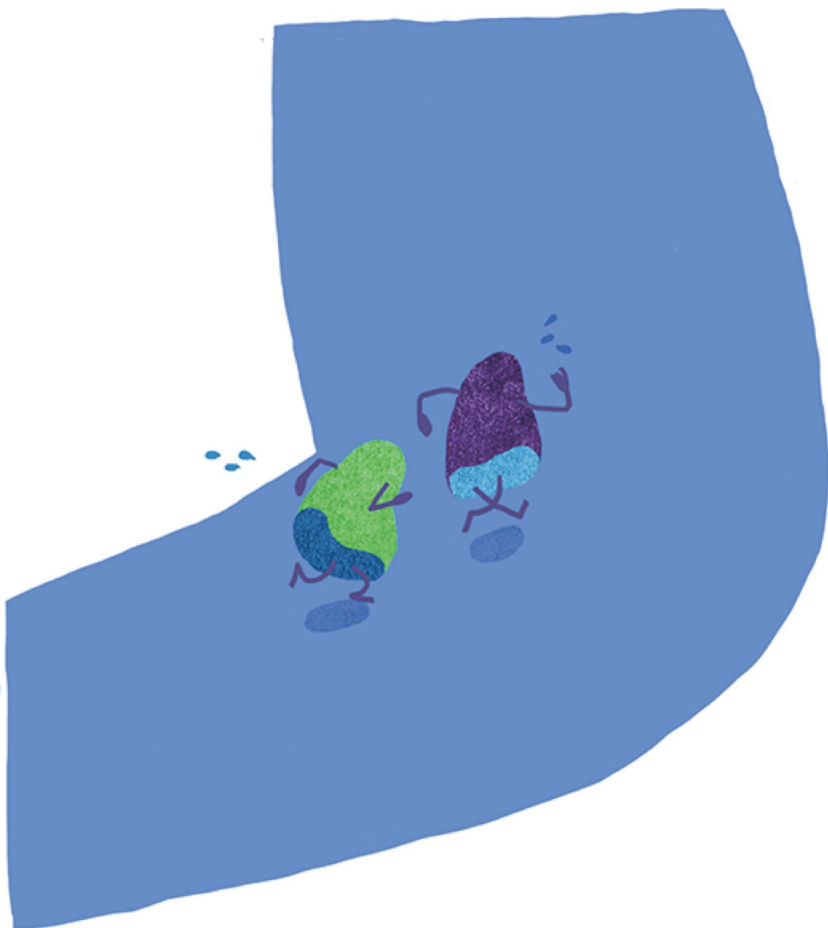
Ja hérna, sagði hún steinhissa.

Hvert fóru tapparnir?

Konan tók ekkert eftir því að tapparnir voru orðnir litlir eins og flugur.

Þeir höfðu hoppað niður og hlupu upp á hönd hennar.

Tappi títi og Tappi tútú hlupu eftir
handleggnum tóku risastökk og

hups – þarna voru þeir lentir á hökunni á konunni.

Varlega farðu varlega Tappi títi það er svo sleipt hérna.

Þú getur dottið, sagði Tappi tútú hræddur.

Hann stundi þegar hann var næstum því dottinn niður af hökunni.

Vaú nú munaði sko mjóu.

Heyrðu Tappi títi, sagði Tappi tútu.

Ég held að hljóðavélin sé þarna bak við gatið sem orðin detta út úr.

Klifrum upp á neðri vörina og sjáum hvað er inni í munninum.

Litlu tapparnir klifruðu upp á tennurnar og kíktu inn.

Sjáðu þarna er tungan, sagði Tappi títi.

Eigum við að fara inn og leggjast oná hana?

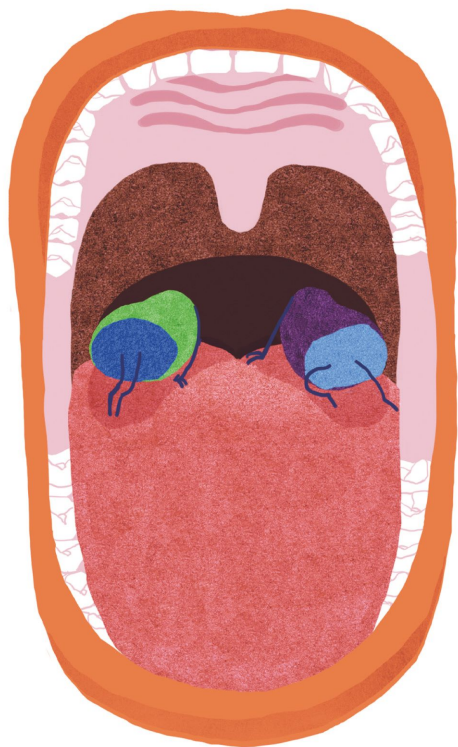
Hún er eins og gott rúm.

Litlu tapparnir lögðust á bakið oná tunguna og horfðu upp.

Þetta sem við sjáum þarna uppi er kallað gómur, sagði Tappi tútú.

Sjáðu og þarna hangir spotti sem heitir úfur.

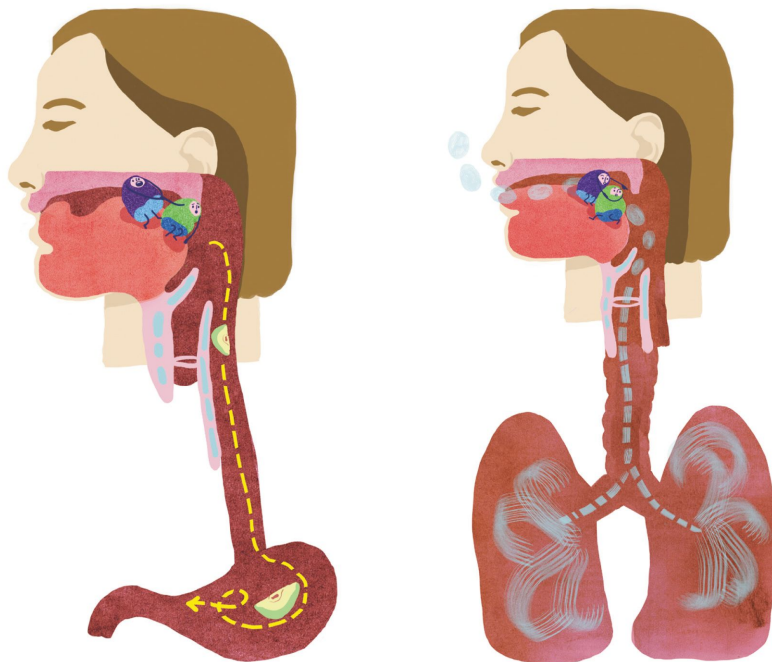
Litlu tapparnir stóðu upp og löbbuðu eftir tungunni.

Þeir komu að úfinum.

Passaðu þig Tappi títi. Manstu hér er gat.

Ekki detta.

Ég passa mig, sagði Tappi tútú. Gatið heitir kok. Manstu frá kokinu eru göng niður.

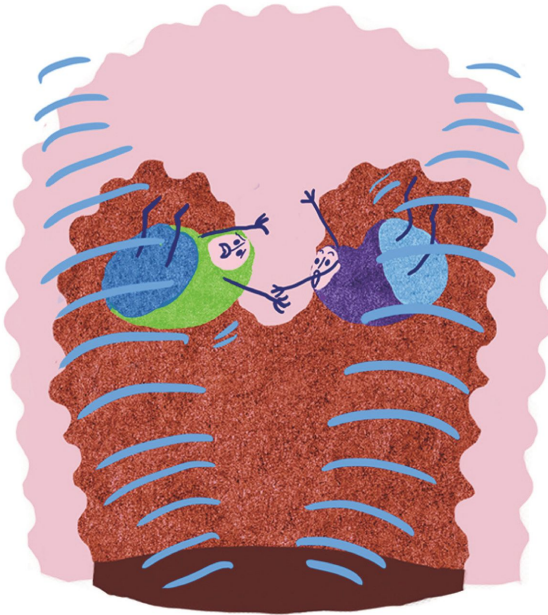
Og veistu göngin eru tvö, sagði Tappi tútú.

Önnur enda í lungunum sem við erum alltaf að fylla af lofti.

Hin göngin enda ofan í maga þangað sem maturinn fer.

Farðu varlega. Við megum ekki detta ofan í maga. Þá komust við ekki upp aftur.

Ég fer varlega, sagði Tappi títi.

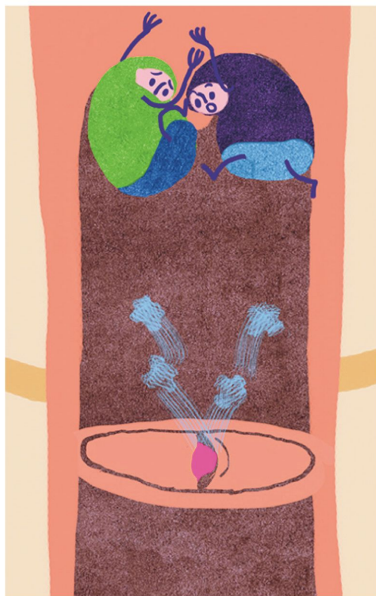
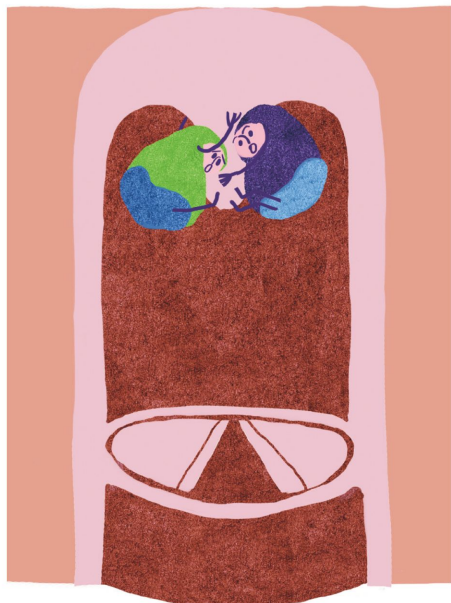
Allt í einu fór munnurinn á konunni að titra og það kom hátt hljóð.

Litlu tapparnir duttu næstum ofan í kokið. Þeir rétt náðu að grípa í úfinn og halda sér þar.

Hvað var nú þetta? sagði Tappi títi hræddur.

Þetta voru raddböndin sem fóru að titra.

Þú manst að þegar við tölum þá titra raddböndin.

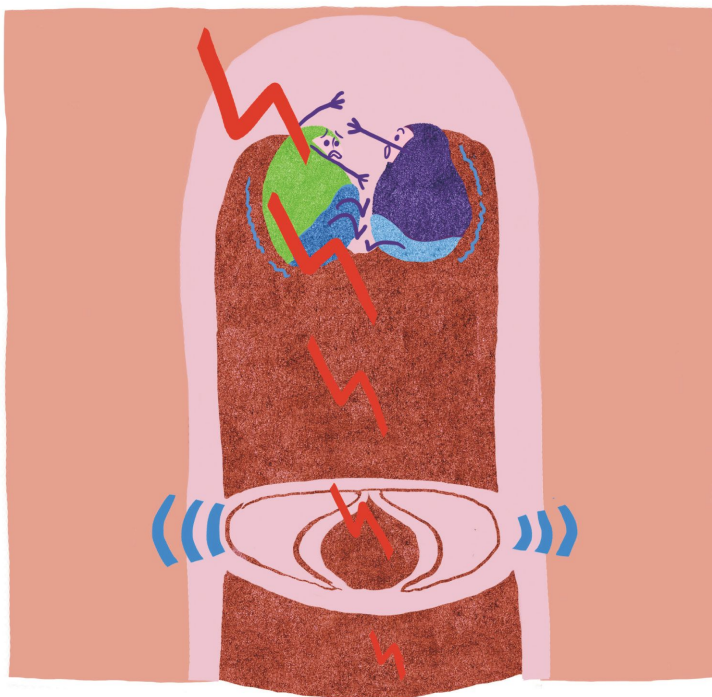

Konan hætti að tala.

Tapparnir héldu sér fast í úfinn og kíktu niður.

Sjáðu. Þessi raddbönd eru ekki með neina kúlu á sér eins og raddböndin hjá hása stráknum. Hann var alltaf að öskra og þá geta komið svona kúlur sem skemma röddina.

Konan er heldur ekki hás, sagði Tappi títi.

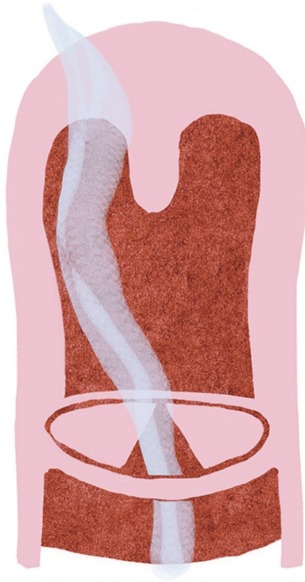

Ósköp kitlar mig í hálsinn. Ég hlýt að hafa gleyppt flugu, sagði konan um leið og hún ræskti sig.

Raddböndin fóru á rosaferð smástund og tapparnir héldu sér fast í úfinn.

Ég er svo hræddur Tappi tútú, vældi Tappi títí.

Ekki vera hræddur, sagði Tappi tútú.

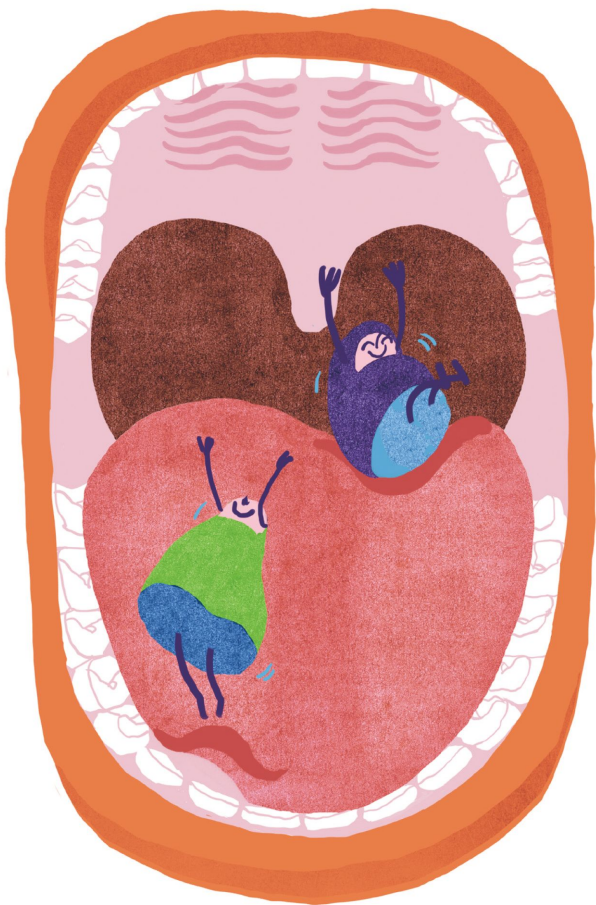
Litlu tapparnir kíktu niður á raddböndin þegar konan þagnaði.

Af hverju kemur loft upp á milli raddbandanna? spurði Tappi títi hissa.

Tappi títi þó, sagði Tappi tútú. Hvað heldur þú að myndi koma fyrir ef opið væri ekki?

Þá er sko ekki hægt að anda. Það verður að vera op svo að við getum andað.

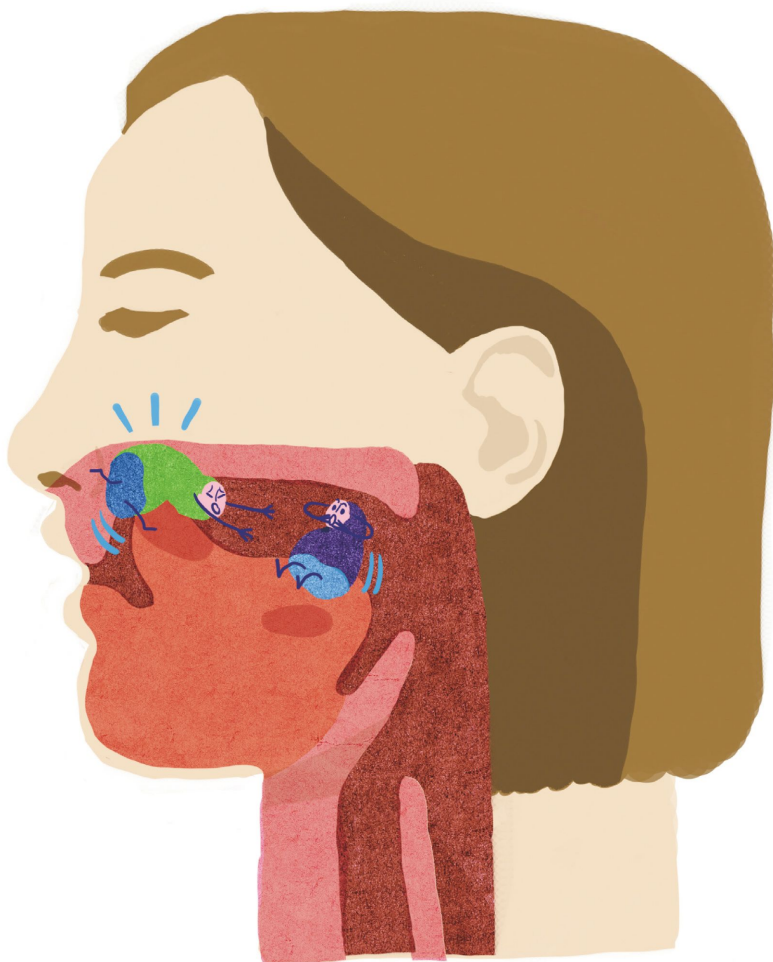
Já ég skil sagði Tappi títi svolítið skömmustulegur.

Litlu tapparnir slepptu úfinum og hoppuðu niður á tunguna.

Prófum að hoppa svolítið á tungunni.

Tungan er alveg eins og trampólín, sagði Tappi tútú.

Þá byrjaði tungan að hreyfast af því að konan byrjaði að tala.

Aumingja litlu tapparnir köstuðust til eins og boltar.

Æ æ æ þetta er brjáluð tunga. Við skulum flýta okkur út úr munninum, sagði Tappi títi skíthræddur.

Bíðum þangað til tungan hættir að hreyfast. Annars lendum við bara undir tönnunum. Núna þegir konan, sagði Tappi tútú.

Litlu tapparnir flýttu sér að skríða eftir tungunni.

Þeir klifruðu yfir neðri vörina og létu sig
detta niður á borðið.

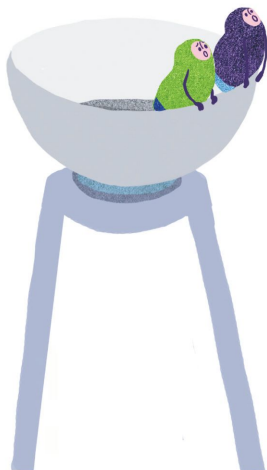

Skrítið, sagði konan hissa.

Mig kitlaði svo í tunguna alveg eins og þegar flugur skríða eftir henni.

Rosastór maður syngur

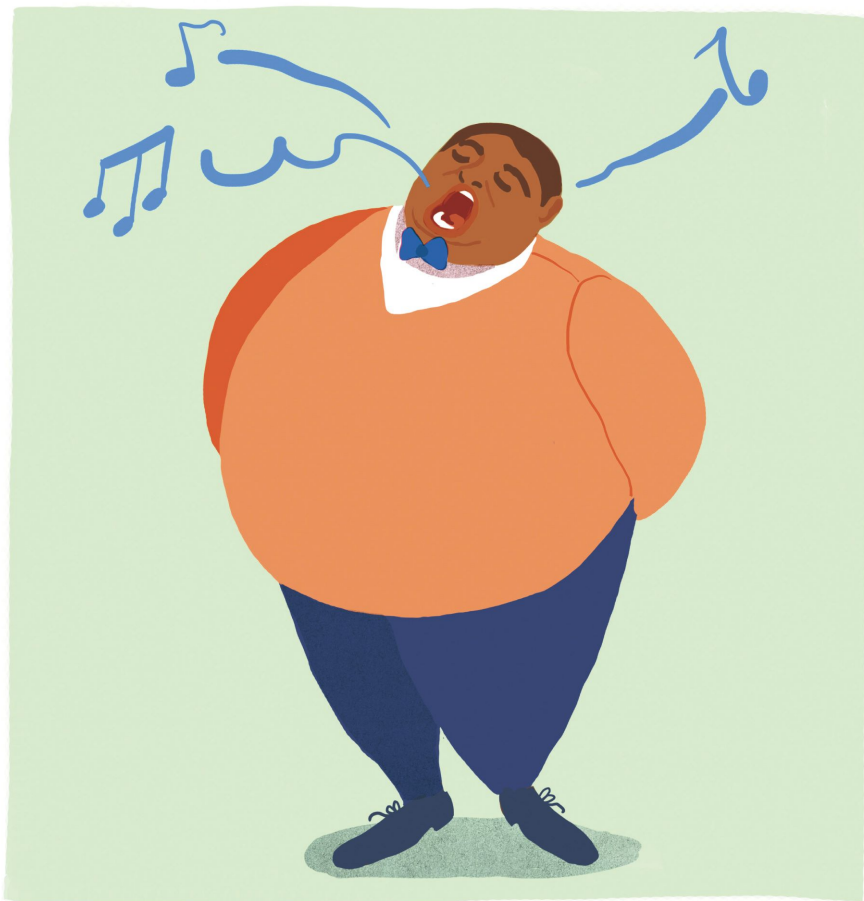

Maður með rosastóra bumbu var í
heimsókn hjá góðu konunni.

Tapparnir stóðu í skálinni sinni og gláptu
hálfhræddir á manninn.

Maðurinn var að syngja fyrir konuna.

Bomm bomm bomm, söng maðurinn.

Skoðum raddböndin í þessum manni, sagði
Tappi tútú.

Hann hlýtur að vera með rosa rosa rosa stór
raddbönd.

Ertu galinn, sagði Tappi títi hræddur.

Það er stórhættulegt.

Hvað eigum við að gera þegar raddböndin
byrja að titra?

Detta bara ofan í lungun eða magann?

Ekki svona hræddur Tappi títi minn, sagði Tappi tútú.

Við erum búnir að skoða raddbönd í strák sem var búinn að skemma raddböndin sín með því að öskra svona mikið.

Við erum búnir að skoða raddbönd í konu.

Við duttum ekkert ofan í lungun eða magann var það?

Nei en þú verður að passa mig, vældi Tappi títi.

Auðvitað, sagði Tappi tútú hressilega.

Litlu tapparnir hlupu eins hratt og þeir gátu
á litlu fótunum sínum upp fótinn á
manninum.

Upp bumbuna á honum.

Upp bringuna.

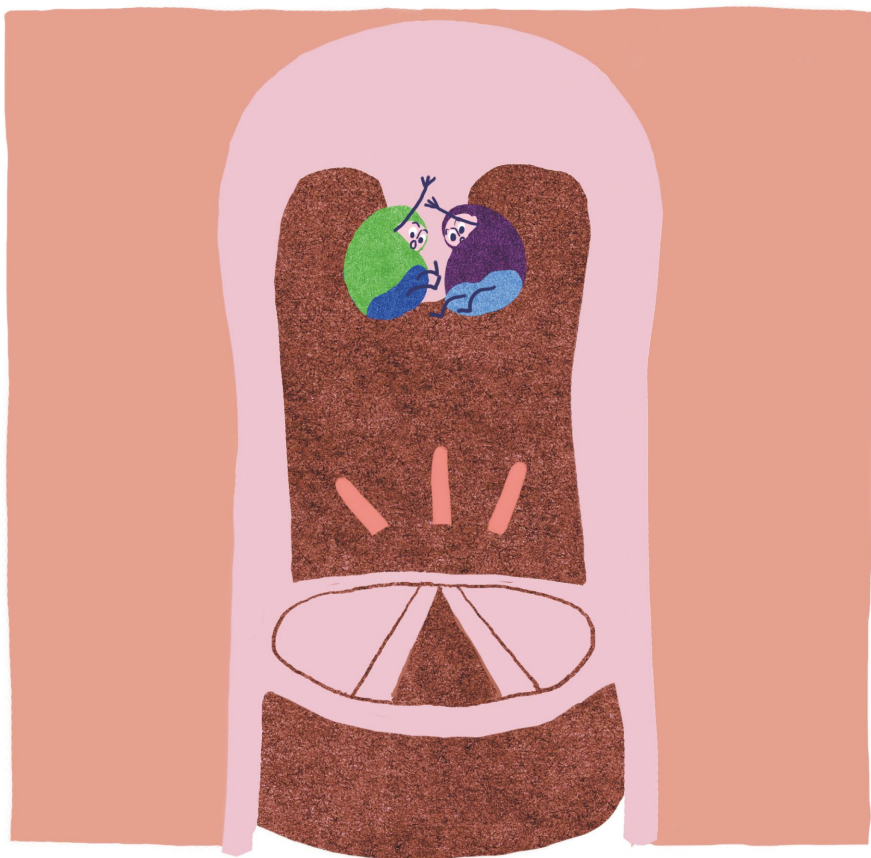

Og stukku upp í munninn á manninum.

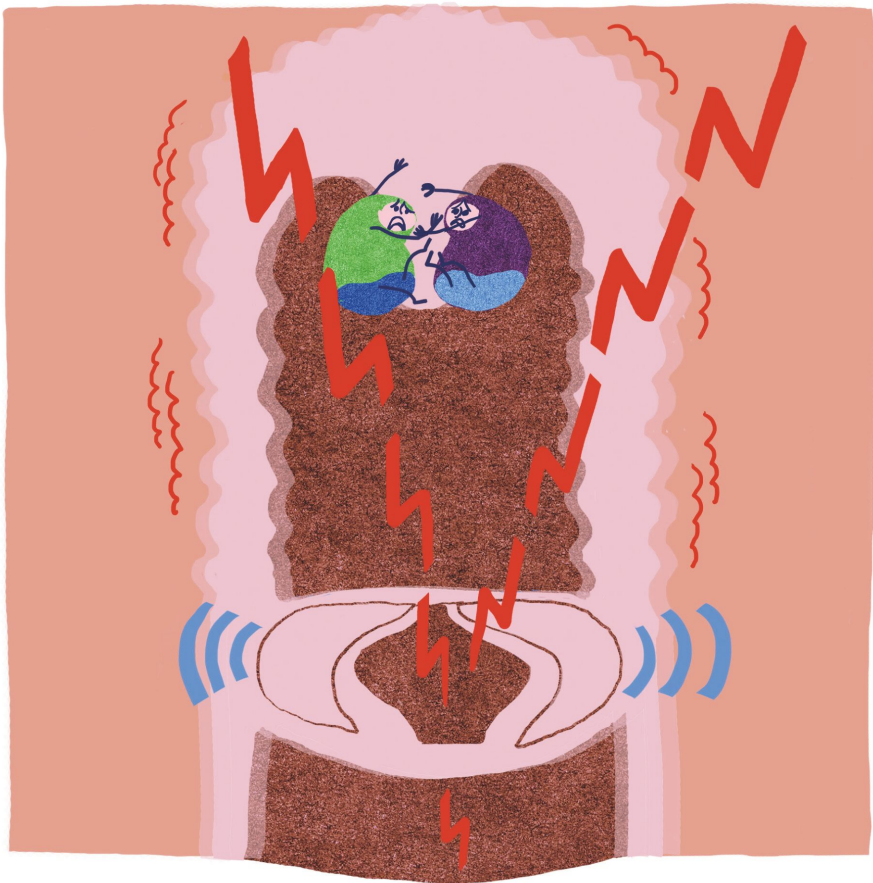
Þeir hlupu eins hratt og þeir gátu eftir
tungunni og gripu í úfinn.

Sjáðu Tappi títi hvað þessi raddbönd eru
miklu stærri en í konunni og miklu miklu
stærri en í stráknum, sagði Tappi tútú.

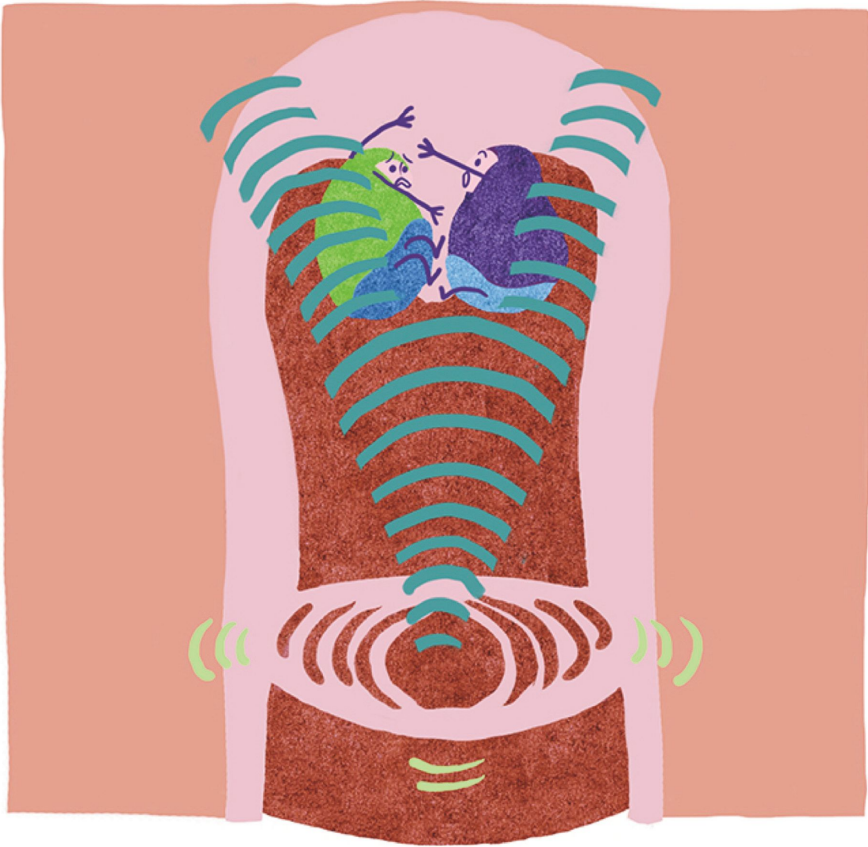
Og það eru engar kúlur á raddböndunum.

Allt í einu byrjuðu raddböndin að hristast
svo rosalega að litlu tapparnir urðu
skíthræddir.

Aumingja Tappi títi fór að skæla.

Ég er svo hræddur Tappi tútú þetta er svo rosalegur hávaði. Ég er svo hræddur um að detta ofan í lungun eða magann og þá kemst ég ekki upp aftur, sagði hann.

Elsku Tappi títi minn haltu þér bara rosalega fast.

Þetta hlýtur að hætta bráðum og þá skulum við flýta okkur í burtu, sagði Tappi tútú.

Loks hætti maðurinn að syngja.

Tapparnir slepptu úfnum og svo læddust
þeir varlega eftir tungunni.

Tappi títi passaðu þig á tönnunum þær eru
alveg stór stór hættulegar, kallaði Tappi
tútú.

Litlu tapparnir rétt sluppu út úr munnum
áður en maðurinn byrjaði að syngja aftur.

Hjúkk, sagði Tappi títi og dæsti. Nú munaði
sko litlu.

Nú vil ég fara heim, vældi Tappi títi.

Allt í lagi, sagði Tappi tútú. Förum með
töfrapuluna.

Bila bala búla bil gaman er að vera til.

Vængi fáum heim við fljúgum.

Litlu tapparnir lyftust upp og lentu í skálinni sinni.

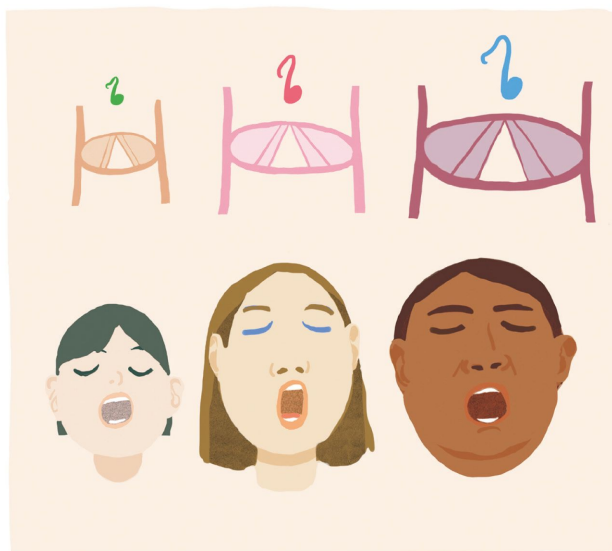
Gott að koma heim, sagði Tappi títi.

Veistu ég er svo gáfaður, sagði Tappi títi.

Núna veit ég af hverju konur menn og
krakkar eru ekki með eins raddir.

Nú, sagði Tappi títi. Af hverju?

Sko menn eru með svona djúpa rödd af því að þeir eru með svo rosalöng raddbönd.

Konur eru með minni raddbönd og þær eru þá ekki með djúpa rödd.

Já, sagði Tappi títi. Ég veit núna.

Krakkar eru bara með pínulítill raddbönd og þá er röddin rosalega björt.

Við verðum bara að passa að öskra ekki.

Annars geta komið kúlur á raddböndin og við verðum hás.

En nú förum við að sofa hjá góðu konunni.
Góða nótt Tappi títi minn, sagði Tappi tútú.
Litlu tapparnir sofnuðu og hrutu og hrutu
og hrutu.

Hver eru talfærin okkar?

Varir

Hvað getum við gert með vör-
unum okkar?

Kysst – puðrað – flautað –
brosað – sett upp fýlusvip – sett upp
reiðisvið – sozið

Tennur

Hvað getum við gert með
tönnunum okkar?

Bitið – tuggið

Tunga

Hvað getum við gert með
tungunni okkar?

Smellt í góm – sleikt t.d. ís – ullað –
teygt hana upp í nef og niður á höku
– búið til pylsu og pylsubrauð úr
henni

Kinnar

Hvað getum við gert með kinnunum okkar?

Blásið þær út og gert kúlur – sogið þær inn og gert andrésar andar munn

Kjálki

Hvað getum við gert með kjálkunum okkar?

Opnað og lokað munnum

Gómur

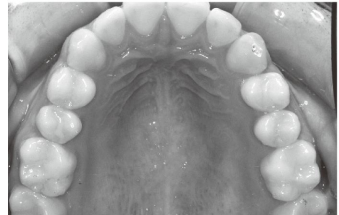
Hvaða gagn er að gómnum okkar?

Ef við hefðum ekki góm gætum við ekki smellt tungunni í góm.

Gómurinn stoppar nefnilega

tunguna okkar svo hún æði bara

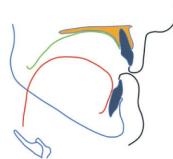
ekki upp í nef. Það yrði nú ekkert sniðugt ef hún færi upp í nef og dinglaði svo út úr því.

Hvernig notum við svo talfærin okkar þegar við erum að lesa stafi?

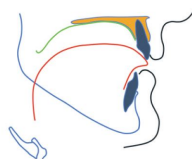
M m – P p – B b

Þá setjum við varirnar saman eins og í orðunum **mamma – poki – búa**

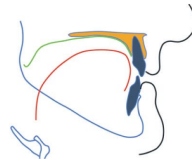
P p – Þ þ

Þá ullum við svolítið eins og í orðunum **þú – baða**

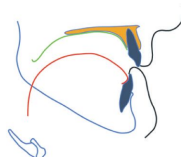
S s

Þá bítum við saman tönnunum eins og í orðinu **sól**

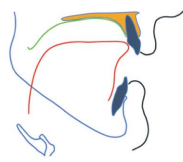
F f – V v

Þá bítum við í neðri vörina eins og í orðunum **fáni og vola**

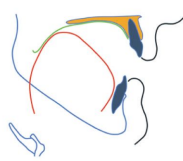
D d – T t – N n – L l – R r

Þá setjum við tunguna upp
á bak við tennurnar eins
og í orðunum **dós** og **tunna**
og **Nanna** og **Lási** og **rós**

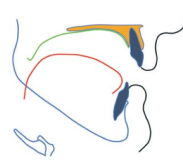
K k – G g

Þá lyftum við tungubakinu
upp í góm eins og í orðun-
um **kaka** og **gaman**

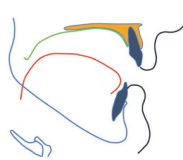
A a

Þá opnum við bara munn-
inn vel eins og í orðinu
amma

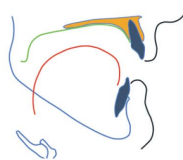
O o

Þá opnum við munninn vel
og setjum hring á varirnar
eins og í orðinu **oft**

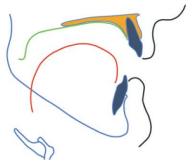
E e

Þá opnum við munninn og
brosum pínulítið eins og í
orðinu **Eva**

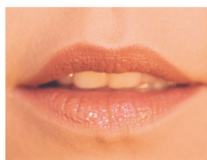
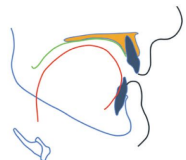
Ö ö

Þá opnum við munninn
eins og við ætlum að
gubba eins og í orðinu **ör**

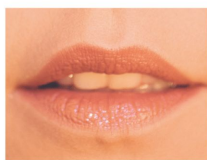
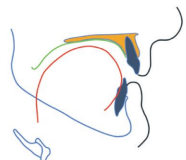
I i

Þá opnum við munninn og
brosum dálítið mikið eins
og í orðinu **inni**

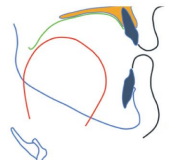
Y y

Alveg eins og **I**. Við opnum
munninn og brosum eins
og í orðinu **yfir**

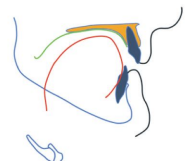
U u

Þá opnum við munninn og
setjum stút á varirinar eins
og í orðinu **Una**

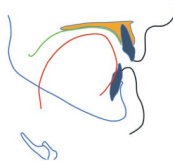
Í í

Þá brosum við alveg eins
og við getum eins og í
orðinu **ís**

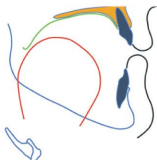
Ý ý

Alveg eins og Í. Við brosum alveg eins og við getum eins og í orðinu **ýla**

Ú ú

Þá setjum við kyssustút á munninn eins og í orðinu **úr**

X x

Stelur hljóðum af G – S eins og í orðinu **kex**

Kærustupörin

Stundum standa **A og u** eða **a og u** saman eins og kærustupar – **Au**

Þá eiga þau sitt eigið hljóð, **ÖÍ** eins og í **ausa**

E og i – **E og y** og **e og i** – **e og y** eru líka kærustupör – **Ei ei** – **Ey ey** og eiga eigið hljóð, **EÍ** eins og **Einar**, **eyða**

Til kennarans – uppalandans

Margar rannsóknir hafa sýnt fram á heilsuspillandi áhrif frá hávaða. Þannig er hávaði streituvaldur, hefur truflandi áhrif á einbeitingu og athygli, hefur truflandi áhrif á heilsufar, getur t.d. valdið höfuðverk og skemmt bæði heyrn og rödd.

Þessi léttlestrarbók er með ákveðnum markmiðum

– Auka raddmenningu:

Börn verði meðvituð um rödd og hvernig öskur geta haft alvarlegar afleiðingar fyrir raddböndin, orsakað raddþreytu og skerta raddhæfni eins og t.d. getu til að kalla og syngja.

– Draga úr hávaða sem rödd getur valdið

Að vekja athygli barna á skaðsemi sem hávaði getur valdið (skaðlegur heyrn og rödd) og þeim óþægindum sem hávaðinn veldur (okkur líður illa í miklum hávaða).

Vekja börn til umhugsunar um hvað hægt er að gera til að draga úr hávaða. Hvaða tilgangi þjónar það t.d. að öskra bara til að öskra? Getum við ekki alveg eins sparkað berfætt í vegg? Raddböndin meiða sig þegar við öskrum þó að við finnum ekki fyrir sársauka.

Pessi léttlestrarbók

er um tvo litla tappa, töfratappa, sem eru að kanna hljóðaheim sem býr í mönnum. Þeir velta fyrir sér hvaðan röddin kemur og hvernig hægt er að breyta henni á ýmsan hátt. Fyrst klifra þeir upp í munninn á síöskrandi strák. Með því að skoða talfærin hans komast þeir að því af hverju hann er svona hás. Næst klifra þeir upp í munn á konu og manni af því þeir vilja endilega vita af hverju röddin er öðruvísi í mönnum en í konum. Munnurinn reynist hins vegar stórhættulegur fyrir litla tappa. Í þessum svaðilföllum læra þeir mörg ný orð yfir talfærin og hvernig þau virka. Þeir læra líka að það þarf að passa röddina sína svo hún skemmist ekki t.d. með því að vera ekki að öskra og góla.

Tilgangur með þessari bók er að fræða börn um **raddheilsu** og **hávaða** og vekja þau til umhugsunar um hvað hægt er að gera til þess að draga úr hávaða og slæmum raddvenjum.

Letrið í bókinni hentar vel þeim sem eru byrjendur í lestri eða eiga í erfiðleikum með hann.

Greinamerkjum er stillt í hóf með það í huga að ung börn hafa ekki lært greinamerkjareglur og þess vegna virka þau ruglandi á textann. Einnig er haft langt bil á milli orða. **Myndirnar** eru langoftast fyrir ofan textann þannig að það má hylja þær á meðan börnin eru að lesa svo að myndin trufla þau síður.